

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון מס' 178
אב תשע"ה

לעשות, ואף להסתדר בלי לטלטל מחוץ לבית או לחצר. אבל בימי בני הזמנים כשאדם יוצא מהמקום הרגיל שלו ומגיע למקום חדש, אין לו ידיעה מה מצב העירוב, וצריך לעורר על כך לברר לכל מקרה לגופו, לדעת האם יש לעירוב, מי האחראי לבדוק אותו כל שבוע, ומה רמת הכשרות שהוא מקפיד עליה.

המצב של כשרות העירוב אינו תלוי תמיד ברמת התושבים הגרים בו, יש ישובים של שומרי שבת שמחמת התנאים הקשיים של אדמת הישובים אינם מגיעים לרמה טובה. וק"ו בישובים שחלקם אינם דתיים, אין תקציב ואין ביקוש לרמה טובה, ופעמים רבות העירוב אינו תקין כלל. הרבה משפחות שמגיעות למקומות כאלו, בטוחות שאם הם מטלטלים בעירוב שבשכונתם, יכולים לטלטל גם בישוב, כי הרי גם כאן אומרים שיש עירוב. אבל צריך לעורר על כך מאוד, אצל החברים ובני המשפחה, שהעירובים בישובים אינו ברמת כשרות שנוכל לסמוך עליה, ויש לברר כל מקום לגופו, וחי' לא לסמוך סתם על מה שאומרים, ללא מקור כשרותי מוסמך.

בזמן האחרון אנו זוכים לשמוע ולראות את הביקוש העצום של הציבור לדעת ולברר על כשרות העירוב, רבים פונים למוקד לברר על מקומות שונים, מכל רחבי הארץ. וכיום גם מארגני הנופש מכניסים במודעות הפרסום שיש להם עירוב במקום, אלא שכמובן לא ניתן לסמוך על מודעה, בפרט שאין גוף כשרותי מוסמך שמאשר את העירוב ובודק אותו לפני שבת. במוקד יש מיידע מסודר על מאות מקומות בארץ, ולצערו הרבה מהם אינם בכשרות טובה, וחלקם אף פסולים מעיקר הדין.

על כן אנו חוזרים ומזכירים בימים אלו, שכל משפחה תברר לעצמה מוקדם ככל האפשר על כשרות העירוב במקומות שעומדים להיות בהם, כדי שידעו להיזהר שלא יבואו לידי מכשול של חילול שבת חי' ויש מקרים שאנשים ביטלו או שינו את זמני הנופש, כדי לא להיות בשבת במקום שיכולים להיכשל בו.

הזירות ממכשול בעשיית עירובים פרטיים

החלק שני שיש להאריך בו, בנושא עשיית העירובים הפרטיים, משפחות רבות שנוסעות למקומות שאי אפשר לסמוך שם על העירוב של המקום, ועושים לעצמם עירוב פרטי לחצר. יש משפחות שמגלות פתאום את חומרת הבעיה שהם נלקעו אליה, שהגיעו עם ארבעה זוגות צעירים, תינוקות וילדים, אל מושב שאין בו עירוב כשר, או כשר כזה שע"פ עיקר ההלכה אין לטלטל בו, ואינם יכולים לטלטל אפילו בתוך החצר. ואפילו להוציא משהו מהחצר אל החצר, לשבת במרפסת קרקע הפתוחה עם מאכל או שתיה, אסור. כי החצר אינה מוקפת בגדרות.

לעומת זאת יש משפחות מאורגנות שדואגות מראש לבדוק את המתחם, לדעת מה חסר בכשרותו, היכן יש פתח, והיכן הגדר נמוכה או פרוצה, ומביאים מראש את הציוד המתאים לעשות בהם עירוב. אלא שלפעמים מחמת חוסר ידיעה בפרטי ההלכות עושים עירוב שלא כהלכה וסומכים עליו קטנים וגם גדולים, אפילו שהוא פסול ממש.

בזמן האחרון הגיע מוקד העירוב לישוב באזור בית שמש, בשביל לבדוק חצר למשפחה שנסעה לשם לשבת, עם כמה מהזוגות וילדיהם. במשפחה זו היה אברך אחד שדאג שיהיה עירוב כשר, ולמרות שהמשכיר אמר שכל המתחם סגור, ויש עירוב לחצר, הוא דרש מהמשפחה שיביאו מומחה שיבדוק ויכשיר את המקום, ולא לסמוך על דברי המשכיר, שהוא נוגע בדבר, ובפרט שהוא אינו בקי בהלכות.

אורחים שעשו צורת הפתח שאינה משלימה את העירוב

ציה"ם לעמוד החשמל שאינה מתחברת למוחצה

הבודק של המוקד הגיע למתחם, ומיד ראה שהכניסה מהרחוב רחבה מאוד, ואין לה גדרות כהלכה. הוא פנה למשכיר, והמשכיר הראה לו שיש חוט מגולגל בצד, שהאורחים החרדים קושרים אותו מהקשר שבימין, עד הקרש שבעמוד החשמל

מאות אברכים נרשמו להשתתף בסיוור העירובין

בשבוע זה עסקו במוקד העירוב בעשייה מבורכת בס"ד, בכמה תחומים ובכמה נושאים. אחד הדברים המרכזיים של שבוע זה, הוא עריכת הסיוורים לקבוצות אברכים ובחורים, המבקשים לראות את עשיית העירובים למעשה. בשבוע זה התקיימו סיוורים בבית שמש ובירושלים, והיו בהם למעלה ממאה משתתפים מחולקים לקבוצות נפרדות, בין המשתתפים היו אברכים ת"ח שלמדו הלכות עירובין או מסכת עירובין, ובאו להוסיף לידיעותיהם את החלק המעשי, והיו אברכים שלא למדו עירובין וביקשו להגיע אל הלימוד, דרך ההמחשה המעשית. ההדרכה בסיוורים נמסרה בצורה המתאימה לכולם, באופן שגם המתחילים הבינו את הדברים, יחד עם זאת האברכים הבקיאיים גם כן החכימו הרבה, בין בהמחשה ובין בהבנה. בהלכות עירובין יש דבר מיוחד שאינו מצוי, שגם לאחר שלומדים יש תוספת לראות עוד ועוד דוגמאות, וכמעט בכל דוגמא ניתן חשב עוד צירופי דינים, ולדון בהם מחדש.

סיוור העירובין בירושלים בשבוע זה

לאחר הסיוור נגשו האברכים להדוות באופן אישי על הדברים, והמליצו גם לחבריהם להשתתף בסיוורים. בשבוע הבא ייערכו סיוורים בירושלים, מודיעין עילית, ובבני ברק. הסיוורים ייערכו בתחילת בין הזמנים, על מנת שגם הנוסעים יוכלו להקדים ולהשתתף בסיוורים.

הסיוורים ייערכו בעז"ה

בבני ברק - אזור רמת אלחנן - י"א אב

בירושלים - אזור שמואל הנביא - י"א אב

במודיעין עילית - אזור מסילת ישרים - י"א אב

להרשמה לכלל הקבוצות, נא להתקשר לטל' 055-678-3323

דמי השתתפות 10 ש"ח

ניתן להזמין סיוור או שיעור לקבוצה בכל מקום בטל' הנ"ל

כינוס לחיזוק עשיית העירובים השכונתיים

בשבוע זה נערך ג"כ כינוס מיוחד בירושלים, ע"י הגאון הרב חיים קלמונוביץ שליט"א, לחיזוק עשיית העירובים השכונתיים ברחבי הארץ. מתוך עיסוקו בעירובים העירוניים, ראה הרב את הקושי שיש לעירובים אלו

להקפיד על כל פרטי ההלכות, ונאלצים להקל בדברים רבים, ולכן עשה את הכינוס הזה, ובו נשא דברים ארוכים בדינים רבים שיש להקפיד עליהם בעירובים השכונתיים, יותר מההוראות המקובלות בעירובים העירוניים. וכן הדפיס את הדברים בחוברת שיצאה לאור לרגל הכינוס, וכוללת שירותים וצוירים לביאור הדינים. גם נציג מוקד העירוב השתתף בכינוס, ונשא דברים במעלת הכינוס, ובחיזוק שמקבלים העוסקים בעירובים ע"י ההתענינות והדרישה של האברכים, וזה מביא את האפשרות להדר בעשיית העירובים.

התעוררות גדולה לברר כשרות העירוב במקומות הנופש

בגליון זה אנו עומדים לקראת ימי בין הזמנים, שבהם דיני עירובין מקבלים משמעות גדולה ועצומה, ויש בה שני חלקים. חלק ראשון הוא לדעת לברר על העירוב, ולהימנע ממקומות שאינם כשרים. כי בשאר השנה אדם גר בדרך כלל במקום שמתאים לו, במקום חרדי, שברוב השכונות כבר התעוררו לעשות עירוב ברמה טובה, ובמקומות שעדיין לא הגיעו לרמה זו, בדרך כלל אדם יודע על הנתונים של רמת הכשרות, ויודע אם לסמוך ומה

סלע גדול שמעט ממנו נכנס תחת החוט

במקביל לכך עבדו העוסקים בעוד עירוב שכונתי אחר. בין הדברים היתה צורת הפתח שחוט העירוב עבר על פינה של סלע גדול, באופן שכל הסלע הוא מחוץ לעירוב. אבל מעט ממנו נכנס לתוך הפתח תחת החוט. הבודק הביא את הבקבוק והמחט ובדק וגילה שהחוט עובר על הסלע במקום שגובהו י' טפחים, ובמצב כזה הרי הוא מחיצה באמצע צורת הפתח, שפוסלת את הפתח (ע"פ המבואר בחזו"א סי' ע' ס"ק י"ט). במקרה כזה יש שרוצים להתייר מפני שהמחיצה נכנסת לתוך הפתח מעט מאוד, פחות מד' טפחים, אבל כיון שהמחיצה בכללותה [אורך הסלע] הוא ארוך [יותר מד' אמות], מקפידים שלא יכנס גם חלק ממנה בתוך צורת הפתח [אפילו פחות מד' טפחים].

הצבת הסלע שנכנס תחת צורת הפתח

במקרה זה היה קשה לפתור את הבעיה, כי לא ניתן להזיז את המחיצה, דהיינו הסלע. וגם להעביר את העמוד זו הוצאה גדולה. לפעמים אפשר להוסיף חול מסביב לסלע ולהגביה ע"יז את הקרקע, שלא יהיה בה ד' טפחים. אבל במקרים אלו צריך לפקח שהחול לא יסחף וירד, ובאותה שכונה אין מי שיפקח ע"ז. לכן הבודק הורה שצריך להוריד מהסלע עד שלא יהיה בו גובה י' טפחים במקום שמתחת החוט. וכך עשו, והתאמצו לחצוב בסלע, את כל הפינה שהיתה מתחת החוט, כדי שלא תהיה מחיצה מתחת צורת הפתח.

לזכרו של הגאון רבי שריה דבילצקי זצוק"ל

בשבוע זה נסתלק מעימנו מרן הגאון הצדיק רבי שריה דבילצקי זצוק"ל, אשר בנוסף לכל גדלותו וידיעותיו הרבות בכל חלקי התורה, בנגלה ובנסתר, היה מחבב את הגליונות "תיקוני עירובין" והחבורות שיצאו לאור ע"י מוקד העירוב. באחד הזמנים היתה לו שאלה והערה על נושא שנכתב בגליון, וביקש שנבאו אליו לדון בדבר. זכות היתה לנו לבוא ולשמעו את דבריו, שנאמרו במאור פנים ובשמחה, ואף עודד אותנו על הזכות בפעילות הגדולה.

כידוע הגאון רבי שריה זצוק"ל חידש את הבעיה בנושא חיבור הערים בין בני ברק לתל אביב המערבית, מחמת שיש מרחק של קמ"א אמה לכל אורך כביש נתיבי איילון, ועורר על כך שהמצב השתנה ממה שהיה בזמן החזו"א. דין זה נוגע להלכות הפורים, שע"יז יורד החשש שצריך לקרוא מגילה בבני ברק ביום ט"ו אדר, וכמו"כ נוצר איסור ללכת יורת מאלפיים אמה מהמקום שבו מסתיים רצף הבתים שממשיך את בני ברק, לפני כביש נתיבי איילון. והארכנו בזה בחוברת "דרך התחומין" חלק א'.

דיני התחומין נוגעים מאוד לימי בין הזמנים, כשאנשים יוצאים מהשגרה, ומסתובבים מסביב לישובים, או שהולכים לישוב סמוך, ובקלות מאוד יכולים להיכשל ביציאה מחוץ לתחום רח"ל. שיעור התחום הוא אלפיים אמה, שהם בסה"כ כקילומטר אחד, ואדם רגיל הולך מרחק כזה ברבע שעה, ובהליכה מהירה אפילו בעשר דקות, כבר יתכן שעובר את התחום. כמו"כ גם במקרה שהמרחק בין היישובים הוא מועט, הרבה פחות מאלפיים אמה, בכל זאת אם אינם מחוברים ממש [תוך 81 / 64 מטרים] מחשבים גם את היישוב לתחום, ואם מסתיימים האלפיים באמצע היישוב הסמוך, אסור להמשיך יותר, אפילו בתוך היישוב.

לא יוצאים למשך בלי "מדריך"

ניתן לרבוש את ה"מדריך לנפש" בהלכות עירובין ותחומין שיצא לאור ע"י "מוקד העירוב" הארצי כולל חלוקת לפי שתי "צורות חובות" עשית "שיטות חובות" חלוקת לפי שתי צורות חובות, וקשיית צורת הפתח ודין חלוקת בפתח שאין עמוד מלפניו בפתח לוח חובות חובות חובות - חובות חובות

במהיר 5 ש"ה בלבד

כמו"כ ניתן להשיג את המשחק המיוחד "עירובייה" במהיר 35 ש"ה בלבד

הודעה חשובה

בשבועות הבאים הגליון יוצא לבין הזמנים עד ר"ח אלול, ועל כן בימים אלו נשתף את הציבור במידע על הפעילות של צוות מוקד העירוב, ע"י מערכת ההודעות שבקו הטלפון של "קול העירוב", ובע"ה מידי יום החל מיום ב' י"א אב, יוכנס עידכון חדש על המקומות שטופלו, בתוספת מידע הלכתי על דברים שנמצאו בהם.

לשמייעת העידוכונים החדשים - 0799-333-845 (שלוחה 3)

מגבית למען הצלת רבים

ההתרמה מתבצעת במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס", בחיפוש "מוקד העירוב", או במענה הטלפוני של המוקד 054-84-833-20 תיווך דירות עם מידע כשרותי - עירוב כשר וחשמל שבת המענה ניתן למבקשים במייל A83320@gmail.com

שלפני החצר. הבודק הבין שעשו בזה צורת הפתח, אבל התבונן והתפלל מאוד, הרי עמוד החשמל אינו קרוב לגדרות של החצר, כי הגדר שבצידי החצר אין בה גובה י' טפחים עד חמשה מטרים רחוק מהעמוד, [ואין דין עומד מרובה, מפני שהמרחק יותר מי' אמות וגם היא פירצה בקרן זווית], א"כ אמנם הם עשו צורת הפתח על הכניסה עם פתח החניה, אבל הצורה"פ לא מתחברת למחיצה, ונשארת פירצה גדולה הפוסלת את העירוב, ויוצא שהחצר אינה מוקפת, ואסור לטלטל בכולה. הבודק חזר ושאל את המשכיר אם הוא בטוח שזה כל מה שעושים, ולא מוסיפים משהו בצד, והמשכיר אמר בביטחון שהיו אצלו הרבה פעמים חרדים ואפילו רבנים, וזה מה שעשו.

הבודק הסתפק אם להאמין לו שכל האורחים טעו בדבר כזה ברור, שגם אם עושים צורת הפתח בכניסה, עדיין צריך שימשיך ממנה מחיצה. וכמובן שמיד הוא העמיד צורת הפתח חדשה וכשרה עבור האורחים שהזמינו אותו, האורחים שיהיו בה בשבת הקרובה. אבל יש ללמוד מזה, ומכמה מקרים כאלה, שעירוב הוא לא דבר פשוט, צריך להיות בקי בדינים, לדעת לתקן כהלכה, שלא יהיה מכושל ח"ו. ואם אין מישהו מומחה בעל נסיון שיבדוק ויאשר שהכל נעשה כהלכה, יכולים לטעות אפילו בדברים פשוטים.

החשיבות הגדולה לעשויות עירוב פרטי למתחם

יש לציין את החשיבות הגדולה לדאוג שיהיה עירוב כשר במתחם של הנופש. ולא רק סתם עירוב, אלא עירוב מהודר. מפני שבהרבה משפחות נוהגים שהאבא והבנים הגדולים לא מטלטלים אפילו בעירוב של השכונה [תלוי באיזה מקום], כי בהרבה מקרים גם העירוב השכונתי נזקק להקל בדברים גדולים, כגון בדין של רשות הרבים, ברחובות שלנו שהם רחבים ט"ז אמה, שנחלקו הראשונים האם יש בהם דין רשות הרבים, והמשגיב" (סי' שמ"ה ס"ק כ"ג) כותב שאין למחות ביד העולם שנהגו להקל, ובעל נפש יחמיר לעצמו, כי יש בזה גררא דחוב חטאת. והרבה עירובים שכונתיים אין להם פתרון לדין זה של רה"ר, ולכן רבים נמנעים מלטלטל גם בהם.

לעומת זאת בתוך המתחם של הנופש, גם אותם המחמירים בשכונה מטלטלים בחצר של הצימרים, או מרפסת הפתוחה. לפעמים זה מחוסר מודעות לדיני העירוב, שאינם יודעים שצריך לבדוק את גדרות החצר, ולפעמים זה מחמת שנראה להם שהמרפסת היא חלק מהבית כי יש איזה מעקה, ואם יתבוננו יראו שהמעקה אינו בשיעור מחיצה. ולפעמים הם יודעים את הבעיה ומקילים מחמת הדוחק הגדול, שהמשפחה מחולקת בכמה חדרים, וקשה להימנע מהעבירה שום דבר מאחד לשני, כשחסר דבר כלשהו.

מרפסת ללא גדרות אסורה בטלטול

לכן צריך להשתדל מאוד לסדר את העירוב בין הצימרים, ושהיה בצורה תקינה וחזקה, עם פיקוח של אדם המומחה בהלכות אלו, ומכיר את הפרקטיקה ההלכתית של כל דבר.

הקמת עירובים שכונתיים מהודרים

מחלקה נוספת במוקד העירוב, לעשיית עירובים שכונתיים, פעלה בשבוע האחרון בשני מקומות. באחד המקומות היו אברכים שקנו דירה באזור מסוים, שלא היה בו עירוב שכונתי כלל, ולאחר שהבינו את הטעמים החשובים שלא להסתמך על העירוב העירוני שבאותו מקום, הם גייסו מיד את הסכום הנצרך להקמת העירוב, ובס"ד תוך שבוע וחצי הוקם העירוב, ע"י מוקד העירוב.

דינים פרקטיים ופתרונות לעמודי תאורה

בשכונה זו האברכים נטלו חלק גם בעשיית העירוב, כדי לסייע להשלימו לפני שבת. כמו"כ השתמשו בפתרונות שונים לצמצם את העלויות. באחד המקומות קשרו את החוט לעמוד תאורה חדש וישר, ואפילו רחב. אלא שכדי לקשור את החוט מעליו, צריך לטפס על סולם גבוה, והאברכים חששו שאם החוט יקרע, לא יהיה להם תמיד מי שיטפס על עמוד גבוה כ"כ. הבודק של המוקד אמר להם פתרון בלי שיעשו עכשיו שני ברגים גדולים, והחוט יעבור ביניהם, ואז אפשר לקשור חוט חדש ע"י שמניחים אותו בעזרת מוט טלסקופי, שיעבור בין שני הברגים וישתלשל למטה, ואז אפשר לקשור ולמתוח אותו מלמטה, בלי לטפס על העמוד.

קשירת החוט לראש עמוד תאורה

במקום אחר היה עמוד תאורה שהמנורה שבראשו יוצאת ע"י צינור דק, ולכן כאשר קושרים את החוט לצינור הדק, יוצא שהחוט יושב ממש מעל העמוד. אבל העמוד הזה היה עקום מעט, ולכן הם לא ידעו אם החוט הקשור לראש העמוד יהיה מכוון כנגד החלק התחתון שלו, (כמבואר בגליונות קודמים). הבודק הוציא את הבקבוק והמחט, ומדד וראה שהחוט מכוון כנגד החלק התחתון. לכן מעיקר הדין זה כשר. ובכל זאת הוסיפו שם לחיים, כדי שיהיה עירוב מהודר, כדי להסיר את החשש שמא החוט יתנדנד יותר מרוחב העמוד, וייצא מבין העמודים. וגם בשביל חשש שהעמוד יתעקם עוד מעט, ואז החוט לא יהיה מכוון תחת החלק התחתון.